

ΑΤΕΛΕΙΩΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΡΑΤΑ

'Ατέλειωτ' είναι η στρατά, που άκλουθώ,
Και τή σκεπάζουν άγκαθιές κι' άγριοι τήν πνίγουν
[βατοι]
Ποιός ξέρει, αν δὲ θά κουραστώ στήν άκρηα πρὶ βρεθῶ
Καί πρὶν ἰδῶ τὸ όνειρευτὸ παλατι!

'Ατέλειωτ' είναι η στρατά, που άκλουθώ,
'Ατέλειωτες και, οί συμφορές και τὰ παθήματα μου.
Τ' άγκαθια, που τὰ πόδια μου τρυποῦν, άχ! τὰ
[γροικῶ]
Νά σκίζουν, νά ματώνουν τήν καρδιά μου!

'Ατέλειωτη είναι η στρατά, που άκλουθώ,
Μὲ βλέπει ὁ κοσμος και γελαει και μου μιλαει μὲ
[εἰρώνια]
Καρμιά πληγὴ δὲ φέρνει τὸση λύπη και καμὸ,
Σαν τὰ σκλήρᾳ τοῦ κοσμου καταφρονια.

'Ατέλειωτη είναι η στρατά, που άκλουθώ,
Και τή σκεπάζουν άγκαθιές κι' άγριοι τήν πνίγουν
[βατοι]
Μπορεῖ στήν άκρηα πρὶ βρεθῶ νά κουραστώ και νά
[χαθῶ,
Όμως πρὶν δούση μου ἡ πνοή και μου κλειστῇ τὸ
[ματι
"Άλλο δὲν παίρνω μονοπατι!...

Βολος, 1904.

ΠΕΥΚΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

Ο ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ Ζ'.

Manchester, Μάρτης τοῦ 1904.

Καί τὸ σύστημα τῆς 'Αποικιακῆς προτίμησης
καταδικάζουν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἀνοιχτοῦ 'Εμπορίου ὅσο
και τ' ἄλλα δύο.

"Ολοι μας θέλουμε (ἀπαντοῦνε) νὰ σφιχτοδέσουμε
τὴν 'Αγγλίαν μὲ τὰς ἀποικίας τῆς, δὲ νομίζουμε ὅμως
τὸν ἐμπορικὸ σύνδεσμο ἀναγκαῖο γιὰ τὴν πολιτικὴν
ένωση τοῦ Κράτους. Πολὺ καλλίτερος εἶναι ὁ σύνδεσ-
μος ποὺ στηρίζεται στὴν ὁμογένεια και στὴν ὑπερη-

φάνεια χέρια· γιούλια και μανούσια και γαλατσιδὲς
τάβραξες ἡ γῆς. 'Ισκιος ἦταν τὸ καλοκίρι και τὴν ἀ-
νοιξή λουλουδια και τὸ χυνόπωρο μαγεῖται και σὲ καθ'
ἐποχὴ παρικῶ. 'Απ' ἐδῶ φαίνονταν καλὰ ἡ πεδιάδα
και μπορούσαν νὰ βλέπουν αὐτοὺς ποὺ ἔβρασκον· φαίνον-
ταν καλὰ κ' ἡ θάλασσα κ' ἔβλεπαν ὅσους ταξίδευαν
γυαλὸ-γαλῶ. "Ὅστε κι' αὐτὰ πρόσθεταν στὴν ὁμορφίαν
τοῦ περιβολιοῦ. Καί κοταμεσῆς τοῦ περιβολιοῦ στὸ μί-
κρος και πλάτος, ἦταν καὶς τοῦ Διονύσου και βωμός. Πε-
ριτριγύριζε τὸ βωμὸ κισσὸς καιτὸ νὰ κλήματα κ' εἶχε
μέσα ὁ νὰς διονυσιακῆς ζουγραφίης· τὴν Σεμελὴν ποὺ γέν-
ναγε, τὴν 'Αριάδνην ποὺ κοιμόταν, τὸ Λυκούργου δεμένο,
τὸν Πενθέα, ποὺ κατακουαχτιάζονταν· ἦταν και 'Ιντοὶ
ποὺ νικόντουσαν και Τυρρηνοὶ ποὺ ἀλλάζαν μορφὴν· πέν-
του Σχτυροὶ· πέντου Βάκχης ποὺ χόρευαν· μήτε ὁ Πάνας
εἶχε λησμονηθεῖ, παρὰ καθόνταν κι' αὐτὸς παιζοντας τὸ
σουραῦλι ἀπάνου σὲ βράχο, παρόμοιος μὲ παιγνιδιότορα
ποὺ ἐπαίξε τὸν ἴδιον σκοπὸ και γιὰ κείνους ποὺ πατοῦ-
σαν, και γιὰ κείνες ποὺ χόρευαν.

Β'. "Αν κ' ἦταν τέτοιο τὸ περιβόλι, ὁ Λάμωνας
τὸ σιγούριζε, κάθοντας τὰ ξερά, στηλόνοντας τὰ κλή-
ματα· τὸ Διόνυσο σταφάνωσε· ἀνοιξε αὐλάκι νὰ τρέχει
τὸ νερὸ στ' ἀνθία ἀπὸ μιὰ πηγὴ, ποὺ τὴν βρῆκεν ἀνά-
μεσά στὰ λούλουδα ὁ Δάφνης· ἦταν κοντὰ στ' ἀνθία
ἡ πηγὴ, τὴν ἔλεγαν ὅμως πηγὴ τοῦ Δάφνης. Παρὰ

φάνεια τῆς καταγωγῆς και τῆς ἰσότητος. Μὲ τέτοιο
σύνδεσμο ὡς τώρα τὸ Βρετανικὸν Κράτος μεγα-
λῶσε, δυνάμωσε, πλούτισε, σφιχτοδέθηκε και πρό-
κοψε σημαντικά, και δὲν εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶχε φόβο
νὰ διαλυθῇ, ἢ πὼς χρειάζεται καινούριο δασμολο-
γικὸν σύστημα νὰ τὸ συγκρατήσῃ. Οἱ προτιμητικοὶ
δασμοὶ ἀντὶς νὰ ἐνώσουν ὅλα τοῦ τὰ μέρη πρὶ
σφιχτά, θὰ παρὰξουνε μάλιστα τὴν τωρινὴν ἁρμονίαν
τους. Σήμερα καθε αὐτόνομη ἀγγλικὴ ἀποικία εἶναι
τέλεια ἀνεξάρτητη στὴν οικονομικὴν, ἐμπορικὴν και
βιομηχανικὴν νομοθεσίαν τῆς, ἀπαράλλαχτα ὅπως κ' ἡ
'Αγγλία. "Όταν ὅμως τὸ δασμολογικὸν σύστημα καθε
μέρους θὰ κρέμεται στὸ σύστημα ὅλων τῶν ἄλλων ἢ
ἀνεξαρτησία θὰ χαθῇ και τὰ συμφέροντα θ' ἀντιμέ-
χονται. Τὸ ζήτημα εἶναι πραχτικὸν— ἀν ἡ θυσία
θῆναι ἢ ὄχι μεγαλειότερη. τῆς ἀμοιβαίας ὠφελείας—
και πρέπει ν' ἀποφασιστῇ πραχτικά. Οἱ ἀγγλικὲς
ἀποικίες ἐννοοῦνε νὰ κρατήσουν ὅσους δασμοὺς εἰσα-
γωγῆς νομίζουν ἀναγκαίους γιὰ νὰ ψυχώσουν τις
βιομηχανίας τους κι ἄλλο δὲν τάζουν παρὰ νὰ βάλ-
λουν ἀκόμα μεγαλειότερους στὰ ξένα εἶδη παρὰ στ'
ἀγγλικά. Εἶναι ὅμως ὁλοφάνερη ἀδικία ν' ἀφήσῃ ἡ
'Αγγλία τ' ἀποικιακὰ εἶδη νὰ συναγωνίζονται λεύ-
τερα μὲ τὰ δικὰ τῆς, ἐνῶ στὶς ἀποικιακὰς ἀγορὰς οἱ
ὅροι συναγωνισμοῦ δὲ θῆναι οἱ ἴδιοι γιὰ τὸν 'Αγγλο
ὅπως και γιὰ τὸν ἐντόπιον βιομήχανον. Οἱ ἀποικίες
τῆς ζητοῦν πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι ἐννοοῦνε νὰ τῆς
δώσουν. Γιὰ τὴν 'Αγγλίαν τὸ καινούριο σύστημα
ἐννοεῖ φορολογία ἀπάνω σὲ θρόφιμα, ἀφοῦ γιὰ νὰ προ-
τιμήσῃ τις ἀποικίες πρέπει, ὅπως εἶδαμε, νὰ βάλῃ
δασμὸ σὲ θρόφιμα ποὺ φέρνει ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ἀφί-
νοντας ἀφορολόγητα τὰ δικὰ τους. Αὐτὸ ἀγγίζει
τὴν θροφὴν ὅλου τοῦ ἀγγλικοῦ πληθυσμοῦ, και τὸ ζή-
τημα εἶναι ἀν πρέπει νὰ θυσιάσῃς τὰ συμφέροντα
σαράντα ἑκατομμυρίων ψυχῶν γιὰ νὰ ὠφεληθῶν μο-
νάχα ἑντεκα. "Επειτα, ὅταν ὁ ἀγγλικὸς λαὸς δῇ τὴν
ὠφέλειαν τῶν ἀποικιῶν συντροφιασμένη μὲ φόρο ἀπάνω
στὸ ψωμί, μὲ ἀκρίβεια και κακοπέραση, θὰ νομίσῃ
τὶς ἀποικίες ἀνωφελετο βάρος· και τότες πᾶει ἡ
ιδέα τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀν ὄχι κ' ἡ πολιτικὴ
ένωση τοῦ Κράτους.

Τὸ γερμανικὸν Zollverein εἶναι διαφορετικόν. Σκο-
πὸς του κι ἀποτέλεσμα εἶταν νὰ λείψῃ καθε ἐμπό-
διο στὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον τοῦ γερμανικοῦ Κράτους,
κ' εἶται ἡ Γερμανία, μ' ὅλο τὸ προστατευτικὸν τῆς
σύστημα, εἶναι ἀληθινά, ὅσο γιὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς
ἐμπόριον, μεγάλο ἀνοιχτοεμπορικὸν Κράτος 58 ἑκατομ-
μυρίων και περιοχῆς διπλῆς τῆς 'Αγγλικῆς· και τό-

κοῦσε και τὸ Δάφνη ὁ Λάμωνας νὰ παχαίνει τὰ γί-
δια ὅσο μπορούσε περισσότερο, λέγοντας ὅτι δίχως ἄλλο
κ' ἐκεῖνα θὰ ζητήσῃ νὰ τὰ ἰδεῖ ὁ ἀφέντης, ἐρχάμενος
ὕστερ' ἀπὸ καιρό. Κ' ἐκεῖνος δὲ φοβόταν ὅτι δὲ θὰ παι-
νευτεῖ γι' αὐτὰ, γιατί και διπλὰ ἀπὸ ὅσα πῆρε τὰ-
καμε και λύκος μήτε ἑνα δὲν τοῦ ἀράξε και ἦταν
πρὶ παχιά ἀπὸ τὰ πρόβατα. Καί θελοντας νὰ εἶναι ὁ
ἀφέντης του πρὶ πρόθυμος γιὰ τὸ γάμο του, νοιάζονταν
γι' αὐτὰ μὲ καθε τρόπο, φέρνοντάς τα στὴν βοσκὴν ἀπ'
τοῦ Θεοῦ τὸ χάραμα και γυρίζοντάς τα στὴν στένην τὸ
δεῖλιν· δύο φορές τὴν μέρα τὰ πότιζε και ζητοῦσε τὰ πρὶ
καλὰ βοσκοτόπια· νοιάστηκε και γιὰ σκαφιδία και-
νούργια και γιὰ τάλαρους πολλοὺς και γιὰ καλαμωτὲς
μεγαλύτερες. Καί τόσο φρόντιζε, ὡς ποὺ και τὰ κέρατα
ἄλειψε και τὸ μαλλὶ τους χτένιζε. Θὰ νόμιζε κανένας
πὼς κοπαδὶ ἀφιερωμένο στὸν Πάνα βλέπει. Καί κοπία-
ζε σ' ὅλα μαζί του γι' αὐτὰ κ' ἡ Χλόη· και, λησμο-
νώντας τὸ κοπαδὶ τῆς, τὸν περισσότερο καιρὸ κοντὰ σ'
ἐκεῖνα ἔμεναν, ὡς ποὺ νόμιζεν ὁ Δάφνης, ὅτι ἐξατίας
τῆς τοῦ φαίνονταν ἁμάρτια τὰ γίδια.

Γ'. Κ' ἐνῶ αὐτοὶ ἔκαναν αὐτὰ, δευτέρως μαντάτο-
ρας ἐρθόντας ἀπὸ τὴν πολιτεία, πρόσταξε νὰ τρυγῶν
τάμπεια τὸ γληγορότερον· κι' αὐτὸς εἶπε, θὰ μένει ἐ-
κεῖ ὅσο-ποῦ νὰ κάμουν τὰ σταφύλια μούστο, κ' ὕστερς
γυρίζοντας στὴν πολιτεία θὰ φέρει τὸν ἀφέντη, ὅταν

σο τὴν ὠφελῇ αὐτὸ τὸ σύστημα, ποὺ μόλις νοιώθει
τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῶν προστατευτικῶν τῆς
δασμῶν ἀπάνω σὲ ξένα ἐμπορεύματα. Τὸ ἴδιο κ' ἡ 'Α-
μερικὴ. Μὲ 80 ἑκατομμύρια πληθυσμὸν και περιοχὴν
σὰν τῆς Εὐρώπης, οἱ 'Ενωμέναις Πολιτεῖες τῆς εἶναι
τὸ μεγαλειότερον ἀνοιχτοεμπορικὸν ἔθνος τοῦ κόσμου
και τὴ μεγάλην τους προκοπὴν τὴν χρωστοῦνε δίχως
ἄλλο, μαζί μὲ τὰ φυσικά τους προσόντα, κλιματικὰ
και γεωλογικά, και στὸ ἀμοιβαῖόν τους ἀνοιχτὸ ἐμπόριον.

Εἶναι ὅμως ἀδύνατον τέτοιο σύστημα μέσα στὸ
Βρετανικὸν Κράτος. Ἐνῶ ἡ 'Αγγλία, ὅπως κ' ἡ 'Αγ-
γλικὴ 'Ιντια και κατὶ ἄλλες τῆς Κατοχῆς, εἶναι
ἔθνη ἀνοιχτοεμπορικά, οἱ αὐτόνομες ἀποικίες τοῦ
Καναδᾶ, τῆς 'Αυστραλίας και Νέας Ζηλαντίας εἶναι
ἀκόμα προστατευτικῆς, και μήτην ἐννοοῦνε νὰ βγά-
λουν τοὺς δασμοὺς τους σὲ ἀγγλικά ἐμπορεύματα
μήτε μπορούνε νὰ τὰ κάμουν, ἀφοῦ οἱ δασμοὶ τους
εἶναι ἀναγκαῖατατο κυβερνητικὸν εἰσόδημα. Ἐνῶ τὸ
Zollverein θὰ πῇ ἀλήθεια ἀνοιχτὸ ἐμπόριον, ἡ 'Αποι-
κιακὴ Προτίμηση καταντᾷ σὲ Προστασία. Βά-
ζοντας ἡ 'Αγγλία δασμοὺς σὲ εἶδη ποὺ τώρα δὲν
ἔχουνε γιὰ νὰ δώσῃ προτίμηση στὶς ἀποικίες τῆς,
ἀπὸ ἀνοιχτοεμπορικὸν ἔθνος γίνεται προστατευτικόν,
ἐνῶ οἱ προστατευτικῆς ἀποικίες τῆς θὰ μείνουν πάντα
προστατευτικῆς. Καί τὸ κάτω κάτω τὸ ἀποικιακὸν
τῆς δὲν εἶναι παρὰ τὸ τέταρτον ὅλου τοῦ ἐξωτερικοῦ
τῆς ἐμπορίου ποὺ κοντεύει νὰ φτάσῃ τὰ ἐννιακῶσια
ἑκατομμύρια λίρες τὸ χρόνο. Τὸ τρίτον τῆς ἀποικια-
κῆς ἐξαγωγῆς τῆς τὸ παίρνει ἡ ἀγγλικὴ 'Ιντια ποὺ
ὄντας τόπος ἀνοιχτοεμπορικῆς, λίγο θὰ ὠφεληθῇ— κ'
ἴσως μάλιστα ζημιωθῇ πολὺ— ἀπὸ τὸ σύστημα προ-
τιμητικῶν δασμῶν. Οἱ προστατευτικῆς ἀποικίες τῆς,
ποὺ καθ'αὐτὸ χάρη τους ζητοῦνται προτιμητικοὶ
δασμοὶ, δὲν εἰσάγουν παρὰ ἐξήντα ἑκατομμύρια λίρες
ἀγγλικά ἐμπορεύματα τὸ χρόνο. Δὲ γίνεται νὰ τα-
ράξῃ γιγαντένιο ἐμπόριον κοντὰ ἐννιακῶσιων ἑκατομ-
μυρίων γιὰ χατίρι ἐξήντα. "Αν μεγαλώσῃ τὸ ἐμπόριον
τῆς μὲ τις ἀποικίες, ἄλλο τόσο θὰ τὸ περιορίσῃ μὲ
τοὺς ξένους, βγάζοντάς το ἔτσι ἀπὸ τὸ φυσικὸν του
δρόμον, ποὺ στὸ τέλος θὰ πῇ ζημιὰ. 'Αγοράζοντας
λιγώτερον ἀπὸ τοὺς ξένους θὰ τοὺς πουλᾷ και λιγώ-
τερον, κ' ἐπειδὴ θὰ τοὺς φορολογῇ μερικὰ εἶδη χά-
ρη στὶς ἀποικίες τῆς, θὰ ζητήσουν κιόλας νὰ τὴν
βλάψουνε μὲ ἀνταποδοτικούς δασμοὺς. 'Η 'Αμερικὴ
λ. χ. εὐκόλως τὸ κατορθώνει βάζοντας δασμὸν ἐξαγω-
γῆς ἀπάνω στὸ μπαμποάκι, τὴν πρώτην ὕλην σημαν-
τικῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας, ἢ ἐμποδίζοντας νὰ

πᾶ εἶναι ὁ χυνοπωριάτικος τρύγος. Αὐτόνε λοιπὸν τὸν
Εὐδρομον (εἶται τὸν ἔλεγαν, γιατί δουλειὰ του ἦταν νὰ
τρέχει) τὸν περιποιόντουσαν μὲ καθε τρόπο, και συνα-
μα ἀποτροπύσαν τ' ἀμπέλια, τὰ σταφύλια στὰ πατη-
τήρια τᾶφροναν, τὸ μούστο στὰ βαγένια τὸν ἔριγαν,
ἀφίνοντας ἀπάνου στὰ κλήματα τὰ μισογινομένα στα-
φύλια, γιὰ νὰ μπορούσαν ὅσοι θάρχυντουσαν ἀπὸ τὴν
πολιτεία νὰ πάρουν ἰδέα τοῦ τρύγου και νὰ εὐχαριστή-
θουν. Κι' ὅταν πᾶ ἐτοιμαζόνταν νὰ γυρίσῃ στὴν πο-
λιτεία ὁ Εὐδρομος, κι' ἄλλα ὄχι λίγα ὁ Δάφνης τοῦ-
δωσε, μὰ κι' ἀκόμη ὅσα δῶρα μπορούσε νὰ τοῦ δώσῃ
ἑνας γιδάρης· τυριὰ καλοπρηγμένα· κατσακίκι ὄψιμο,
γιδωτόμαρο λευκὸ και μαλλιαρό, γιὰ νὰ τὸ φορεῖ τὸ
εἰμῶνα, ὅταν τρέχει· κ' ἐκεῖνος χαίρονταν και φιλοῦ-
χε τὸ Δάφνην και τοῦδινε τὸ λόγο του, πὼς κατὶ κα-
σλὸ γι' αὐτόνε στὸν ἀφέντη θὰ πῇ. Κ' ἔφυγεν ὁ Εὐ-
δρομος φίλος τους πᾶ.

Δ'. 'Ο Δάφνης ὅμως γεμάτος ἀνησυχία μαζί μὲ
τὴ Χλόην ἔμενε· μὰ κ' ἐκεῖνη πολὺ γι' αὐτόνε φοβό-
ταν, ἐπειδὴ παιδὶ συνηθισμένο νὰ βλέπει τὰ γίδια και
τὸ βουνὸν και τοὺς ζευγολάτες και τὴ Χλόην, πρώτην
φορὰ ἔμελε νὰ ἰδεῖ τὸν ἀφέντη, ποὺ πρῶτα μονάχα τ'
ὄνομα του ἀκούγε. Γιὰ τὸ Δάφνην λοιπὸν ἀνησυχῶσε
πὼς θὰ μιλήσῃ τοῦ ἀφέντη και γιὰ τὸ γάμον τους ἔ-
στειμε ἢ ψυχὴ τῆς, μήπως τοῦ κακοῦ τότε νειρευοντου-

εξάγεται από τὰ λιμάνια της σιτάρι τοῦ Καναδά, ὅταν τὰ λιμάνια τοῦ Καναδά εἶναι παγωμένα.

Ἐξὼν ποὺ τὸ ἐμπόριο τῶν αὐτόνομων προστατευ-
τικῶν ἀποικιῶν εἶναι πολὺ μικρὸ, πολλὰ ἀπ' ὅσα εἰ-
σάγουσιν ἀδύνατον νὰ γίνονται στὴν Ἀγγλίαν. Ὅταν
ἀφαιρέσῃς αὐτὰ, τὸ ποσὸ ἐξαγωγῆς ποὺ ἴσως κερδι-
σῇ ἡ Ἀγγλία δὲν εἶναι παρὰ μικροσκοπικὸ μέρος ὅ-
λης τῆς ἐξαγωγῆς της. Ἡ προτίμησις ποὺ θὰ τῆς
δώσουν οἱ ἀποικίαι δὲν ὠφελεῖ, ἀφοῦ σκοπὸς τους εἶ-
ναι πάντα νὰ προστατεύουν τὴν βιομηχανίαν τους.
Τὶ ἀξίζει λ. χ. ἡ προτίμησις ποὺ τῆς ἔδωκε τὸ Κα-
ναδά, ἀφοῦ ὁ ἐκεῖ βιομήχανος προστατεύεται ἀκόμα
κατὰ 24 τὰ ἑκατὸ ἀπὸ δασμοὺς εἰσαγωγῆς. Ὁ ἀν-
τίπαλος τοῦ Ἀγγλοῦ στὶς ἀποικιακὰς ἀγορὰς δὲν
εἶναι τόσο ὁ ξένος ὅσο ὁ ἐντόπιος βιομήχανος. Κα-
θ' αὐτὸ σκοπὸς κάθε προστατευτικῆς ἀποικίας δὲν εἶ-
ναι μονάχα νὰ γίνῃ μιὰ μέρξ ἀνεξάρτητη κατὰ ξένης
βιομηχανίας, παρὰ καὶ νὰ ἐξάγῃ ἡ ἴδια δικὰ της βιο-
μηχανήματα. Καὶ νὰ μεγαλώσῃ λοιπὸν τώρα ὁ Ἀγ-
γλος βιομήχανος τὴν δουλειὰ του μετὰ τὴν ἀποικίαν,
θὰ νικηθῇ, ὅμως στὸ τέλος, ἀπὸ τὸ συναγωνισμὸ τοῦ
προστατευμένου ἀντιπάλου του. Θὰ χάσῃ λοιπὸν ἡ
Ἀγγλία ξενικὸ ἐμπόριο, διότι νὰ κερδίσῃ ἀποικιακῶς,
καὶ θὰ φορολογῇ ὡς τόσο τὴν θροφὴν τῆς χάσῃ στὶς
ἀποικίαις της.

M

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Κωστή Παλαμᾶ «ΓΡΑΜΜΑΤΑ»—Ἀθήνα 1904

Γιατὶ τὸ βίβρισε τὸ καινούργιο βιβλίον τοῦ ὁ κ. Πα-
λαμᾶς «Γραμματα», μᾶς τὸ λέει στὸν πρόλογόν του ὁ
δῖος: «Γιὰ τὰ γράμματα μιλάει καὶ μόνο γιὰ τὰ γράμ-
ματα» γιὰ τὰ γράμματα, ποὺ ὠραῖα εἶναι, καὶ γιὰ κείνα
ποὺ θέλουν νὰ περὶσσοῦν γιὰ ὠραῖα γιὰ τὰ γράμματα,
ποτὰμι τῆς ὁμορφίαις, ποὺ πηγάζοντας ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν,
λύονται πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ἀγαθοῦ. Κι' ἀληθινὰ τὰ
«Γραμματα» βγήκαν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν καὶ μᾶς κάνουν νὰ
νοιώσουμε τὸ ἀγαθόν, ὅπου θέλησεν ὁ κ. Παλαμᾶς νὰ τὸ
ἀναζητήσῃ καὶ φωτεινὰ νὰ τὸ ἐκπλῶσει μπρὸς στή σκέψιν
μας. Μὲ λαχτάρα καὶ μ' ἐνθουσιασμὸ πρέπει νὰ τὰ δια-
βάσουν προπάντων οἱ νέοι, ὅσοι τὴν ἀλήθειαν ἀποθυμοῦν
νὰ γνωρίσουν καὶ μ' αὐτὴ συντροφισμένοι νὰ τραβήξουν
τὸ δρόμον, ποὺ σίγουρος καὶ λαμπρόφωτος τοὺς ἀνοίγεται.

Εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον καθάριας καὶ μελετημένης κρι-
τικῆς, ποὺ ἀποχτάει ἡ φιλολογία μας, βγαλμένο ἀπὸ τὰ
χρυσόπλάτα τοῦ ἑσπερίου νοῦ κι' ἀπὸ τὴν λαχτάραν νὰ
διακαλῇ καὶ στὴ χώρα μας, ὅτι μονάχα τὸ αἰσθητικὸν
τῆς ὁμορφίαις ἄμα νοιώσουμε, θὰ δοῦμε νὰ μᾶς ζυγώνει

ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ Τέχνη. Δάσκαλος ψυχολόγος καὶ
προσεχτικὸς στὴ διδασχὴν τοῦ γίνεσθαι ὁ κ. Παλαμᾶς στὴ
νέα γενιᾷ, ποὺ πρέπει νὰ τὸν ἀκούσῃ σ' ὅσα τῆς λέει τὸ
δυνάμειμα τοῦ νοῦ καὶ τὸ ἑστέρωμα τῆς κρίσεως βάνει
σκοπὸ τῆς διδασχῆς του· καὶ ἡ μέθοδός του δὲν εἶναι τέτοια,
ποὺ νὰ μείνῃ ἀκαρπῆ· δείχνει τ' ἀπλὰ μὰ καὶ μεγάλα
χωρὶς νὰ πελαγόνει σὲ μεταφυσικὰ καὶ δυσκολονόητα ζη-
τήματα—γιὰ νὰ κάνει τάχατις τὸ βαθὺ κριτικὸν καὶ τὸ
φιλόσοφον ζήτησιν—αἰσθάνει σὲ κείνα, ποὺ περισσότερο ἀπὸ
καθετὶ ἄλλο μᾶς χρειάζονται σήμερις ν' ἀκούσουμε καὶ
νὰ μάθουμε. Κ' ἔτσι καταστάει σωστὸς φιλόσοφος κριτι-
κός. Δὲ ζήτησε νὰ μᾶς πολυλογῇ γιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν
τέχνην—μὰνία τῶν ἀδυνάτων νὰ πλάσουν κατὰ ἀλη-
θινὸν—παρὰ φροντισμένα καὶ μελετημένα μᾶς μιλάει γιὰ
κείνα ποὺ θέλει καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ νοιώσῃ καὶ νὰ τὰ χα-
νέψῃ ἡ Ῥωμαϊκὴ ψυχὴ μας. Κι' ὅπου καταπίνει νὰ εἰ-
πῇ γιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀληθινὴν Τέχνην, ὅπως στὸν
«Πρόλογον» του, στὴν «Ἠθικὴν τοῦ θεατροῦ» καὶ στὴ
βαθυστάχαστη μελέτην τοῦ αἰ Κριτικῆς καὶ ὁ Σολωμὸς»
μᾶς τὸ λέει στρωτὰ, φωτεινὰ μὲ καθάρια κρίση.

Ἐνα κομμάτι μὲς ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ καινούργιου
βιβλίου τοῦ κ. Παλαμᾶ ξεχωρίζει πρὸς πολλὰ τὴν ἀξίαν του
καὶ μᾶς δείχνει πρὸς ζωντανὰ ποὺ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ συγγρα-
φεῖα καὶ καταποῦ βλέπει τὸ κομμάτι αὐτὸ εἶναι: «Τὸ Μύ-
θιστορῆμα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς». «Ἡθελα, μ' ὅσο
ἐνθουσιασμὸ γράφει ὁ κ. Παλαμᾶς γιὰ «Τὸν νεῖρον τοῦ
Γαννίρη», τὸ ρομάντιστον τοῦ μεγάλου μας δάσκαλου Ψυ-
χάρη, μὲ τὸν ἴδιον νὰ μπορούσα καὶ ἐγὼ νὰ γράψω γιὰ
τὴν κριτικὴν αὐτοῦ, ποὺ τὸν ἐννοίωσεν πρὸς βαθὺ ἀπὸ
δλους. Ἐδῶ μᾶς δείχνει ὁ κ. Παλαμᾶς ποῖο εἶναι τὸ κή-
ρυγμά του, ποὺ θέλει νὰ γυρίσῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς
τοὺς οἱ νοῖοι τῆς πατρίδας τοῦ γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν πηγὴν τῆς
ἀλήθειας καὶ τῆς ὁμορφίαις καὶ νὰ πρὶν ἀπ' αὐτὴν. Ὡς
πὼς σὲ συνεπαίρνει τὸ κομμάτι αὐτὸ καὶ σὲ κάνει θέλον-
τας καὶ μὴ νὰ διαβάσεις καὶ νὰ ξαναδιαβάσεις «Τὸν νεῖρον
τοῦ Γαννίρη»! Μὰ τί ἄλλο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ ἀληθινοῦ
κριτικοῦ παρὰ νὰ ξεδιπλῶναι τὴν κρυμμένη ἀλήθειαν καὶ
νὰ σὲ συνεπαίρνει γιὰ νὰ γνωρίσεις μὲ σὺ νὰ ἰδῇς τὴν ζωὴν;

Τὰ «Γραμματα» θὰ χρειαστοῦν μιὰ μέραν καὶ σὰν
ἀπαραίτητον βοήθημα σὲ κείνον, ποὺ μ' ὅδῃο τὴν ἀλή-
θειαν θὰ γράφῃ τὴν ἱστορίαν τῆς σημερινῆς φιλολογίας
μας. Ὁ «Προλόγος» τὸ «Θαμποχαράμα» μῆς ψυχῆς
ὁ «Ἰουλιὸς Τυπαλδὸς» πρὸς πολλὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα κομμάτια
εἶναι καθρέφτης πιστὸς τῆς φιλολογίας μῆς ἐποχῆς, ποὺ
ἡ μοῖρὰ τῆς μελαγχολίας μᾶς γεννάει. Μᾶς τὴν ἐσκεπάζει
τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ κ. Παλαμᾶς σὰν κριτικὸς δίκιος, μὰ
ποῦ κι' ὁ πόνος τὸν δαγκάνει γιὰ τὸ πῶς πίσω μένουμε
στὸ δρόμον τῆς ἀλήθειας. Ὅμως καὶ πόσες ἐλπίδες δὲν
κάνει νὰ φερνοῦν μέσας μας. Κ' ἔδῳ εἶναι ὁ κριτικὸς ὁ
πλάστης καὶ ἑξανειωτὴς τῶν ψυχῶν.

Ποιητὴς ὅσο καὶ κριτικὸς ὁ κ. Παλαμᾶς ζητάει καὶ
τὴ μετρικὴν τῆς σημερινῆς ποιήσεως καὶ ἀνοίγει καινούρ-
γους δρόμους γιὰ τοὺς ποιητάς ποὺ νοιώθουν τί θὰ εἴπῃ
ρυθμὸς, ξεδιπλῶναι μπροστὰ τοὺς κάποια μουσικὰ τῆς ψυ-
χωμένης καὶ ψυχολογημένης μουσικῆς. Καὶ γράφει, σὰν
ὠραῖα σύμβολον γιὰ ἕνα ἄλλο ζήτημα, τὴ μελέτη τοῦ «Πῶς

τὸν ὑποδέχτηκαν τὸ δεκαπεντασάλλαδο», ποὺ πρέπει
μὲ ξεχωριστὴ προσοχὴ νὰ διαβάσῃ.

Δὲ μπορούσε στὰ «Γραμματα» ὁ κ. Παλαμᾶς παρὰ νὰ
μιλήσῃ καὶ γιὰ τὸ μοναδικὸ ζήτημα τοῦ καιροῦ μας γιὰ
τὴ γλῶσσαν. Εἶναι σήμερις τὰ πράγματα τέτοια, ποὺ ὁ ἀλη-
θινὸς καλλιτέχνης τοῦ λόγου θὰ σταματήσει μπρὸς σ'
αὐτό. Καὶ δὲν τὸ ξεχώρισε ἀπὸ τὰ ἄλλα θέματα ποὺ ἐξου-
λίγει ψυχολογοῦσε πρῶτον τὸ τί θὰ γράφῃ καὶ σὺ καὶ
σωστὰ ἴδωσιν τὸ ζήτημα τῆς γλῶσσας μὲ τὰ ἄλλα καὶ εἴπῃ
τις ἀλήθειαις τοὺς ἀνίκητοις. Γλῶσσα καὶ Τέχνη συντρό-
φισμένα. Γλῶσσα καὶ ὁμορφία σφικτοδεμένα. Γλῶσσα καὶ
ζωὴ ἀδερφωμένα. Δὲ μιλάει σὰ γλωσσολόγος. Λογιῖνος
γίνεται. Ἡ καλύτερα μιλάει σὰ ποιητὴς, ποὺ εἶναι. Τὰ
ὅσα λέει παντοῦ στὸ βιβλίον τοῦ γιὰ τὴν γλῶσσαν εἶναι ἡ
ποίησις τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης· ὅπως ποίησις εἶναι
καὶ ὁ τρόπος ποὺ γράφει.

Μὰ δὲν ἔχουν κανένα ψεγάδι τὰ «Γράμματα»; καὶ δὲν
παίρνουν συζήτηση οἱ ἰδέαι καὶ οἱ γνώμαις ποὺ ἐκεῖ μέσας
εἶναι πλούσια σκορπισμένες; Δὲν ἔχει σὲ μερικὰ πράγματα
τις ἀδυναμίας του; Δύσκολη ἡ ἀπόκρισις· μὰ καὶ πρὶν
σκεπτοῦ τὴν δυσκολίαν εἶχα στὸ νοῦ μου κάποιοι σημερινοὶ
Γάλλοι τεχνικροί τὰ λόγια: «κρίνοντας τοὺς ἄλλους ὁ
ἄνθρωπος τις πρὸς πολλὰς φορὰς γελιέται καὶ κάνει πολλὰ
λάθια.» Γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ δὲν κρίνω μονάχα τὴν γλῶσσαν
καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν μου γιὰ τὰ «Γραμματα» φανερώνω.
Μὰ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Γάλλου ἂς ἔχουν στὸ νοῦ τους καὶ
ὅσοι θὰ θελήσουν νὰ εἰποῦν, πῶς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Πα-
λαμᾶ δὲν εἶναι φωτεινὸς ὁδηγὸς ποὺ φέρνει στὸ λουλου-
δισμένο περιβάλλον τῆς ὁμορφίαις, τῆς ἀλήθειας, τῆς ζωῆς.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

Εἰδοποιεῖ ὅτι,

Ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου τίθεται εἰς χρῆσιν τὸ ἐκπαι-
νητικὸν ἐπὶ τῶν γραμμῶν Κηφισίας καὶ Λαυρίου
ἔχον ὡς ἀκολουθῶς: Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Κηφισίαν II. M.
5.30,—7.30,—9.30,—11.45,—M. M. 2, 3, 4,
6, 8.

Ἐκ Κηφισίας δι' Ἀθηνῶν II. M. 6.40,—8.40,
—10.40,—M. M. 1.15,—3.10,—5.10,—6.10,
—7.10,—9.10.

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς προσηρτίζονται:

Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Κηφισίαν II. M. 10.30—M. M.
5,—7,—9.

Ἐκ Κηφισίας δι' Ἀθηνῶν II. M. 11.50 M.M.
4.10—8.10—10.10.

Γραμμὴ Λαυρίου

Ἐξ Ἀθηνῶν διὰ Λαύριον II. M. 8.15,—M. M.
3.50.

Ἐκ Λαυρίου δι' Ἀθηνῶν II. M. 6.40,—M. M.
4.15.

Ἀθήνησι 30 Μαρτίου 1904

(Ἐκ τοῦ γραφείου)

σαν. Καὶ γι' αὐτὸ ἀδιάκοπα ἦσαν τὰ φίλια καὶ τ'
ἀγκαλιάσματα σφιχτὰ σὰ νὰ ἦσαν κολλημένοι· καὶ ἡ-
ταν τὰ φίλια φοβισμένα καὶ τ' ἀγκαλιάσματα λυπη-
μένα, σὰ νὰ ἦσαν ἐξῆς τὴν ὥρην ὁ ἀφέντης ἡ μπορούσε νὰ
τοὺς ἰδεῖ.

Εἶ. Μὰ κοντὰ στὰ ἄλλα τοὺς βρῆκε καὶ μιὰ τέτοια
σύχυσιν. Ἦσαν κάποιοι Λάμπης, βοϊδολάτης, κακὸς
ἄνθρωπος, ποὺ κι' αὐτὸς ζητοῦσε τὴν Χλόην γιὰ γυναι-
κα ἀπὸ τὸ Δρύαντα κι' ὡς τὰ τώρα χαρίσματα πολλὰ
τοῦχε δώσει γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ γάμον· ἄμα λοιπὸν ἐν-
νοίωσεν ὅτι, ἂν δώσει τὴν ἀδελφὴν τὸ ἀφεντικόν, θὰ τὴν
πάρει ὁ Δάφνης, ζητοῦσε τρόπον ποὺ νὰ θυμώσει μ' αὐ-
τοὺς ὁ ἀφέντης· καὶ ξέροντας ὅτι αὐτοὺς ἀγαποῦσε πολὺ
τὸ περιβόλι, σκέφτηκε νὰ τὸ χαλάσῃ ὅσο μπορούσε πε-
ρισσότερον καὶ νὰ τὸ ρημάξῃ. Μὰ ἂν ἐκοθε τὰ δέντρα
θὰ πιανόταν ἀπὸ τὸ χτύπον γιὰ τοῦτο ἔβαλε στὸ νοῦ
τοῦ τὰ λουλούδια νὰ χαλάσῃ. Ἀφοῦ λοιπὸν φύλαξε τὴν
νύχτα καὶ πῆδησε τὸ φράχτην, ἀλλὰ ξεριζώσας, ἀλλὰ
ἐκοψε κι' ἀλλὰ τὰ σαλαπάττης, σὰν ἀγριογούρουνο· καὶ
ὕστερις ἔφυγε χωρὶς κανέναν νὰ τὸν νοιώσῃ.

ΣΤ'. Κι' ὁ Λάμης τὴν ἄλλην μέραν μπαίνοντας
στὸ περιβόλι, λογάριζε νὰ τὰ ποτίσῃ ἀπὸ τὴν πηγὴν.
Μὰ ἄμα εἶδε ὅλο τὸ μέρος ρημαγμένον σὰ νὰ τὰ εἶχε
κάμει αὐτὰ ὀχτὺς κουρέας, ξέσκιε ἀμέσως τὰ ρού-
χά του καὶ μὲ φωνὴ δυνατὴ ἔκραξε τοὺς θεοὺς ὡς ποὺ

καὶ ἡ Μυρτάλη, ἀφίροντας ὅτι κρατοῦσε στὰ χεῖρά της,
ἔτρεξε ἔξω, κι' ὁ Δάφνης, βρίνοντας μπροστὰ τὰ γί-
δια, γύρισε πίσω· καὶ ὅταν τὰ εἶδαν φώναζαν καὶ φου-
νάζοντας ἐκλαίγαν· καὶ λυπόντουσαν ὅλοι γιὰ τὰ λου-
λούδια, μὰ ἀπὸ τὸ φόβον τοῦ ἀφέντη ἐκλαίγαν· θά-
κλαιγε ὅμως καὶ ὁποῖος ξένος τύχαινε νὰ βρεθῇ ἐκεῖ.
Γιατὶ εἶχε ρημαχτεῖ ὅλος ὁ τόπος· καὶ ὅλη ἡ ἄλλη γῆς
ἦσαν σὰ λῶσπιν. Κι' ἂν κανένα ἀπὸ τὰ λουλούδια
ἔφυγε τὸ χαλασμένον, ἀνθίζε καὶ ἔλαμπε καὶ ἦσαν ἀκόμη
ὁμορφὴ καὶ χάμονος πεσμένο. Πετοῦσαν ἀπὸ πάντου τους
καὶ μέλισσαις ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλην, ἀδιάκοπα βουή-
ζοντας σὰ νὰ κλαίγαν καὶ αὐτὲς.

Ζ'. Κι' ὁ Λάμης ἀπὸ τὴν σαστισμὰν του καὶ
τοῦτα ἔλεγε:

—Ὡμῆς ἡ τριανταφυλλία, πῶς εἶναι τσακισμένη!
πῶ, πῶ τὰ γιούλια πῶς εἶναι πατημένα! Ὡς οἱ λαλῆδες
καὶ τὰ μανούσια, ποὺ τὰ ξεριζώσας κάποιοι κακὸς ἄν-
θρωπος! θάρθει ἡ ἀνοιξὴ καὶ αὐτὰ δὲ θ' ἀνθίσουν· θὰ
ξαναγυρίσῃ τὸ καλοκαίρι καὶ αὐτὰ δὲ θὰ λουλούδισουν·
τὸ χυνόπυρον, μὰ αὐτὰ κανένα δὲ θὰ στεφανώσουν· μὴτ'
ἐσὺ ἀφέντη Διδόνει δὲ λυπήθηκες τὰ κακόμοιρα· αὐτὰ
λουλούδια, ποὺ καθόσουν σιμά τους καὶ τὰ ἔβλεπες, καὶ
ποῦ μ' αὐτὰ σὲ στεφανώσας πολλὰς φορὰς· πῶς θὰ δει-
ξῶ τώρα τὸ περιβόλι σ' ἀφεντικόν; καὶ ποῖος θὰ γίνῃ
ἐκεῖνος ἄμα τὰ ἰδεῖ; θὰ κρεμάσῃ γέρον ἄνθρωπον ἀπὸ

καμὶὰ φτελιά, σὰν τὸ Μαρσὺα· μὰ ἴσως καὶ τὸ Δάφνη
σκάμει νὰ τὰ χουν κάμει αὐτὰ τὰ γίδια του.

Καὶ μὲ τὰ λόγια τοῦτα ἔχουναν πρὸς ζεστὰ δάκρυα·
καὶ ἐκλαίγαν ὅχι τὰ λουλούδια πιά, παρὰ τὰ κομμάτια τους
ἐκλαίγει καὶ ἡ Χλόη τὸ Δάφνη πῶς θὰ κρεμαστῇ, καὶ
παρκαλοῦσε νὰ μὴν ἔρθῃ πιά τ' ἀφεντικόν τους· καὶ
περνοῦσε μέρες πικραμένες, σὰ νὰ ἔβλεπε τὸ Δάφνη ἀπὸ
τώρα νὰ τὸν χτυποῦν μὲ τὸ καμτσίκι.

Ἡ. Κι' ὅταν πιά ἄρχιζε νὰ νυχτάνει ὁ Εὐδρόμος
τοὺς ἔφερνε εἰδησιν, ὅτι ὁ γέρον ἀφέντης τους θὰ φτάσει
ὕστερις ἀπὸ τρεῖς μέρες· τὸ παιδί του ὅμως θάρθει αὖ-
ριο. Σκέφτονταν λοιπὸν τὰ ὅσα εἶχαν γίνῃ καὶ τὰ ἔλε-
γαν καὶ στὸν Εὐδρόμον. Κι' αὐτοὺς ὄντας καλαβελήτης
τοῦ Δάφνη συμβούλευε νὰ φανερώσουν τὰ γενομένα πρῶ-
τον στὸν νιὸ ἀφέντην, καὶ τοὺς ἔδινε τὸ λόγο του πῶς
θὰ τοὺς βοηθήσῃ καὶ αὐτοὺς γιὰ τὸν σιμωμάριον, εἰπε-
ρὶ εἶχαν φάει ἕνα γάλα. Κι' ὅταν ξημέρωσε ἔτσι
ἐκάμαν. Ἦρθεν ὁ Ἀστὺλος καθάλα καὶ ὁ παρὰ σιτόν
του, καὶ αὐτοὺς καθάλα. Ἐκεῖνος μὲ τις ἔβγαλε γένεια,
καὶ ὁ Γνάθωνας (γιατὶ ἔτσι τὸν ἔλεγαν) ζουρίζονταν ἀ-
πὸ πολὺν καιρὸν. Καὶ τότες ὁ Λάμης μὰζι μὲ τὴν
Μυρτάλη καὶ τὸ Δάφνη, πέφτοντας μπρὸς τὰ πόδια
του, παρκαλοῦσαν νὰ λυπηθῇ γέρον κακομοῖρην καὶ ἀπ'
τὸ θυμὸν τοῦ πατέρων του νὰ τὸν γλυτώσῃ, γιὰ τὴν κα-
θόλου δὲν ἔφταιγε. (ἀκολουθεῖ)